75 років — Служби Народові

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 91. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 15-го ТРАВНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 15, 1968 No. 91. VOL. LXXV.

ПЕТРО ПУЦИЛО ОБРАНИЙ НА ГОЛОВНОГО КАСИРА УНС, ВОЛОДИМИР ГІРНЯК НА ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЕРА

Головний Уряд УНС у першому дні нарад, крім вибору урядовців на опорожнені місця, вислухав звіти членів Головного Екзекутивного Комітету і редактора „Свободи"

Союзівка, Кергонксон. — Головний Уряд Українського Народного Союзу на початку своїх нарад на цій оселі в понеділок 13 травня вибрав дотеперішнього заступника голови Головної Контрольної Комісії дир. Петра Пуцила на звільнений внаслідок смерти сл. п. Івана Кокольського пост головного касира УНСоюзу, а на звільнене цим вибором місце в Головній Контрольній Комісії обрано колишнього її члена Володимира Гірняка. Вибір нового головного касира відбувся негайно після відкриття нарад гол. предсідником Йосипом Лисогором і прийняття запропонованого Екзекутивою порядку нарад, із поданням точки про вибір гол. касира та доповнення складу Гол. Уряду УНСоюзу. Згідно з постановою Статуту УНС, його Гол. Уряд має право на такий вибір, якщо зайде потреба, бо членів Гол. Уряду вибирає звичайно Конвенція, що відбувається що-чотири роки. Згідно з постановою Статуту, на вибір були найменовані всі конвенційні кандидатури на цей пост, як також новозголошені. Вибір відбувався таємно виборчими картками (бальотами). Усіх голосів в Гол. Уряді було 25. Після зречень або браку підтримки кандидатур до першого голосування залишилося троє кандидатів: мгр. Іван Винник, який одержав 7 голосів, бувший гол. касир та почесний член Гол. Уряду УНС Роман Слободян, який одержав 5 голосів, та дир. Петро Пуцило, який одержав 13 голосів. У кінцевому голосуванні було вже двох кандидатів, які мали найбільшу кількість голосів. У результаті голосування на головного касира обрано дир. Петра Пуцила більшістю 17 голосів у порівнянні з 8 голосами, що їх віддано за кандидатуру мгр. Івана Винника. Вибір переводила Виборча Комісія у складі: заступниці гол. предсідника Марії Душник та головних радних Василя Дідюка і Анни Дубас.

Петро Пуцило

Володимир Гірняк

Вибір на опорожнене місце в головній Контрольній Комісії відбувся після звіту на третій того дня нічній сесії річних нарад Гол. Уряду УНС. Із передбачених статутом та зголошених і підтримуваних кандидатур, у першому голосуванні було чотири кандидати: Володимир Гірняк, який одержав 8 голосів, Анна Дубас — 4 голоси, Василь Гузар — 5 голосів і Тарас Шпікула — 8 голосів. Кінцеве голосування відбулося над 2 кандидатурами з найбільшою кількістю голосів і на гол. контролера був обраний Володимир Гірняк більшістю 14 голосів у порівнянні з 10 голосами, що їх одержав Тарас Шпікула при 1 голосі здержаному.

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — У першому дні своїх нарад у понеділок 13 травня ц.р. після вибору головного касира, Головний Уряд УНСоюзу приступив до третьої точки порядку нарад.

Після вибору нового касира приступлено до третьої точки порядку нарад — звітування екзекутивних урядовців і редактора. Серію звітів започаткував Йосип Лисогір, передавши ведення нарад першому заступникові гол. предсідника інж. Степанові Куропасеві.

З уваги на те, що звіт Головного Предсідника дає загальний огляд всієї діяльности УНСоюзу, друкуємо цей звіт в цілості. Огляд звітів заступників головного предсідника інж. Степана Куропася, Марії Душник, Богдана Зорича і Володимира Сохана та гол. секретаря Ярослава Падоха, як також редактора А. Драгана буде поданий у завтрішнім числі „Свободи".

Йосип Лисогір

Звіт головного предсідника Йосипа Лисогора

Різнородність наших дій утруднює докладну оцінку й інтерпретацію розміру й засягу нашого загального поступу. В документі нашої інкорпорації стверджується зокрема, що завдання й цілі, для яких ми зорганізувалися, є сприяти єдності, товариським взаємнам і поширювати принципи доброзичливости між українцями і їхніми родичами й домовлятися з членами Союзу про виплату різних видів обезпеченевої допомоги, дозволених законом для братських союзів. Рекорди про нашу діяльність 1967-го року підтверджують факт, що ми працювали пильно для єдности між нашим народом не тільки в З'єднаних Стейтах Америки і Канади, але також в усьому вільному світі. Ми уділювали виховну, братську і фінансову допомогу. І ми давали нашим членам недорогу обезпеченеву охорону — життєву й від випадків — на найбільш сприятливих і привабливих умовах.

Подібно, як в останніх 7 декадах, так і в звітовому часі Союз залишається в перших лініях фронту громадської діяльности З'днаних Стейтів Америки і різних частин Канади. Успіх численних культурних, виховних, суспільних, політичних і релігійних акцій та імпрез в багатьох українських середовищах можна завдячувати безпосередньо нашим здібним і енергійним членам місцевих відділів, нашим окружним комітетам, як також зусильній співпраці і підтримці нашої преси.

Найбільшим досягненням української спільноти у вільному світі в останньому році було відбуття Першого Світового Конгресу Вільних Українців. Довго підготовлюваний й організований здавалося не раз в умовах нездоланних труднощів, цей Конгрес відбувся в листопаді минулого року при участі понад 1 000 делегатів із 17 країн. Він був визнаний майже всіма, як чудо модерного українства. Ми в Українському Народному Союзі можемо справедливо гордитися цим досягненням, бо наші члени відіграли позитивну й вітальну ролю в довгій і скомплікованій підготові до Конгресу і в кампанії для зібрання фондів, потрібних для переведення усіх зв'язаних із Конгресом заходів. Наше наполегливе і послідовне безпартійне становище допомогло довести до порозуміння щодо плятформи і процедури, сприйнятливих для всіх учасників, і це в остаточному висліді уможливило фактично відбуття Конгресу.

Світовий Конгрес Вільних Українців був підбадьорюючим показом посвяти, гармонії і великих надій. Він підсилив духа усієї нашої спільноти, збільшив її гордість на свою спадщину, поширив її зацікавлення українським питанням і запалив великий ентузіязм для дальшого розвитку й утримування кращого і світлішого культурного, суспільного, виховного, релігійного й господарського життя української громади в усіх місцевостях й околицях, де живуть українці.

Беручи до уваги час, зусилля і гроші, Світовий Конгрес коштував багато нашу організацію, але на дальшу мету успіх цієї єдиної в своєму роді події буде напевно благодійним для всіх українців, включно із нашими земляками в Україні. Це з черги повинно відбитися корисно на розвитку й добробуті нашої організації в тих роках, що перед нами. Це сподівання хай буде для нас деякою потіхою за подекуди обмежений темп росту нашого Союзу в минулому році.

Про подробиці нашої членської активности і фінансових операцій у 27 стейтах і в Дистрикті Колюмбія та семи провінціях Канади ми звітували щомісяця в „Свободі" і в окремих статтях, які появлялися в „Трибуні УНСоюзу". Кінцеві висліди за минулий рік були переглянуті і перевірені нашою Головною Контрольною Комісією і фірмою Довірених Публічних Книговодів Ернст та Ернст. Їхні звідомлення, разом із порівнянням за минулі роки та коментарями, будуть передані на розгляд наших нарад.

Найважливішим для нас — учасників цих річних нарад, як також для нашого членства, є реалістичне з'ясування поступу, що був досягнутий у кількості членів і в нашій грошевій господарці. При цьому всі ми повністю усвідомлюємо факт, що в сьогоднішніх умовах наша здібність служити успішно нашим членам з братнього, добродійного і громадського погляду є залежна від збільшення наших рядів і посилення наших грошевих засобів. Нижче приведене порівняння цифер 1967 року із числами 1966 року допоможе нам встановити скоро поступ або ж брак поступу в нашій діяльності минулого року.

	1967	1966	+ —
Число Відділів	460	472	— 12
Нові члени	4,400	4,994	594
Загальний стан членства	88,261	87,053	+ 1,208

(Продовження на стор. 4-ій)

Життєпис Петра Пуцила, нового головного касира УНСоюзу

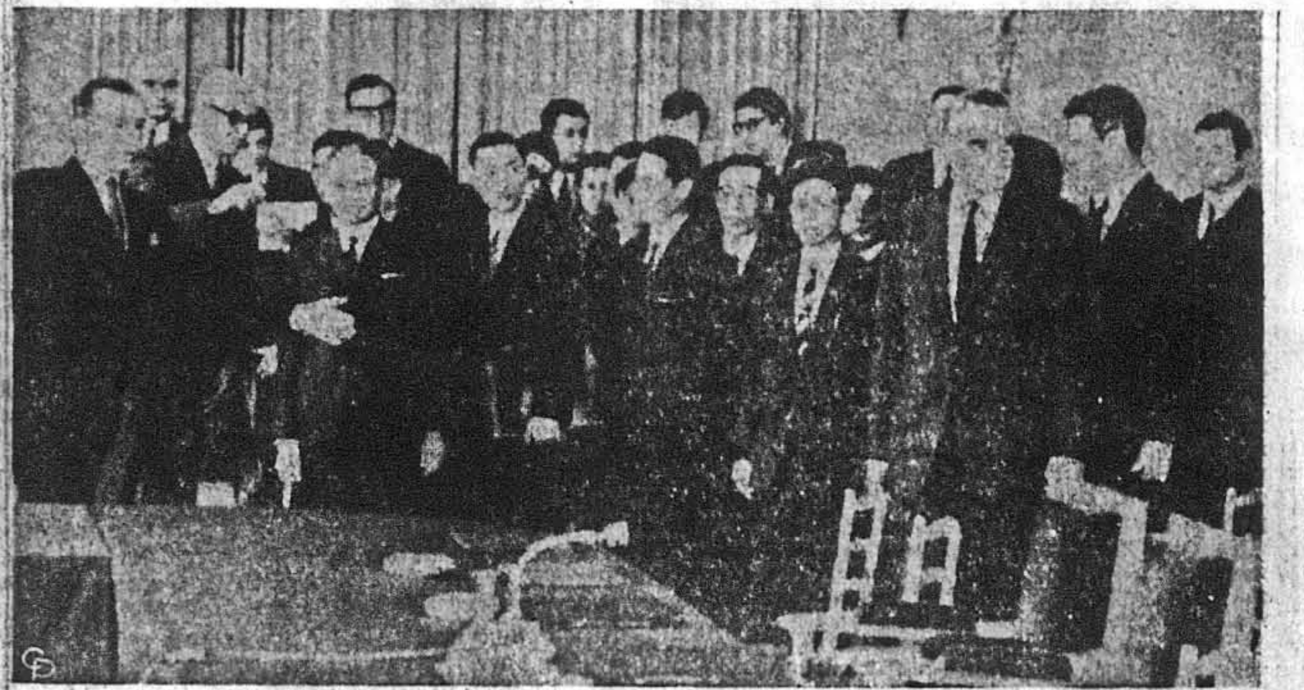
Родився в Вілінг, Вест Вірджінія, як син перших наших піонерів. Довгі літа працював федеральним службовцем в стейтах. Висканзин, Ілліной, Індіяна, Огайо та Мишиген. Дев'ять років працював як контролер у Федеральнім Департаменті Рільництва і чотири роки як головний представник одної з найбільших кооператив на цілу Америку. З 1941 р. був членом дирекції української Щаднично - позичкової Спілки „Тризуб" в Шикаґо, Ілл., а з 1946 р. її екзекутивним директором. Після злуки „Тризуба" з „Шикаґо Сейвінґс енд Ловн Ассосісйшен" в 1967 році вів своє власне інвестиційне підприємство. Одружений із Стефанією з дому Гуменяк Петро Пуцило є батьком двоїх дітей — дочки Іванни, яка учителює, та сина Нормана, який студіює медицину.

Теґеранська конференція про права людини скінчилася повною невдачею

Теґеран. — Тритижнева конференція про Права людини, переведена у зв'язку з роковинами проголошення Об'єднами Націями відповідної конвенції — скінчилася в понеділок 13 травня повною невдачею. Конференція, в якій взяли участь 80 держав, прийняла „Проклямацію" з 19-ох точок, в якій засудила расову політику „розмежування" й злочини проти людяности". У тій Проклямації стверджується, що расова дискримінація є найбільшим сучасним горем людства та закликається до вирівнювання розбіжностей між багатими і бідними країнами світу. Зрештою, у тій резолюції нема ні слова про відсутність волі у комуністичних країнах та ані слова про існування колоніяльної совєтської імперії. Але й також щодо расової проблеми, то члени британської й американської делеґацій застереглись, що прийнята „Проклямація" не має обов'язуючої для держав сили, бо є тільки „висловом погляду" та що расизм в Південно-африканському Союзі не погрожує світовому мирові. Ту резолюцію зґолосила іранська делеґація.

(Докладніше про характер Теґеранської конференції подає комунікат членів української делеґації на 2-ій сторінці цього числа „Свободи".)

ПАРИЗЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ РОЗПОЧАЛАСЬ ПРОЯВАМИ ВВІЧЛИВОСТИ І ВЗАЄМНИМИ ОБВИНУВАЧЕННЯМИ

Делеґації З'єднаних Стейтів Америки і Північного В'єтнаму позують фотографам перед першим засіданням конференції про закінчення воєнних дій у В'єтнамі. Третій зліва — голова північно-в'єтнамської делеґації Хуан Туї, — дві особи по крайньому правому боці в першому ряді — голова американської делеґації Аверелл Гарриман і його заступник Сайрус Венс. Гарриман вищий на голову від Хуана Туї.

Париж. — Перша безпосередня офіційна конференція між ЗСА і Північним В'єтнамом розпочалась в понеділок перед полуднем в палаці Міжнародного Конференційного Центру в Парижі, колишнього люксусового готелю „Мажестік" проявами люб'язности з обох сторін. Голова американської делеґації Аверелл Гарриман й голова північно - в'єтнамської делеґації Хуан Туї один одному стиснули руки і висловили свою „приємність", що стрінулись знову: вони знайомі від Женевської конференції в 1954 р., коли-то поділено колишню французьку колонію Індокитай на три самостійні південно-азійські держави, з поділом В'єтнаму ще теж на дві частини — північну комуністичну й південну вільну. Гарриман стиснув руку також всім іншим членам північно-в'єтнамської делеґації. Перед тим обидві делеґації позували фотографам і стрінули 60 журналістів, однак ця зустріч тривала тільки 10 хвилин. Аверелл Гарриман спитав Хуана Туї, чи той бажає собі забрати слово і Хуан Туї відчитав півторигодинну промову з повторенням всіх давніх протиамериканських закидів і обвинувачень. Ту промову перекладено на мови французьку й англійську. Також багато коротшу заяву Гарримана перекладено на мови в'єтнамську і французьку, тому, хоч ціле засідання обмежилось тільки до тих двох заяв, воно тривало три години. Перервано його до середи 15-го липня ц.р.

У заяві Хуана Туї казалось знову про американську „аґресію" проти В'єтнаму та про американські жорстокості супроти цивільного населення. Північно - в'єтнамський представник повторив знову вимогу щодо „беззастережного" припинення всіх налетів проти Північного В'єтнаму й усіх інших ворожих актів та відкинув американську вимогу щодо „так званої взаємности", бо, мовляв, не можна ставити на одну дошку аґресора і його жертви. ЗСА рішилися обмежити бомбардування Північного В'єтнаму й запропонувати ці офіційні розмови внаслідку „воєнної прогри" та під натиском неприхильної Америці міжнародної опінії і гострих критичних голосів „поступових" американських кіл. Конкретно, північно-в'єтнамський комуністичний представник покликався на голоси д-ра Мартіна Лютера Кінґа, президента Шарля де Голля та американських сенаторів Дж. В. Фулбрайта і Роберта Кеннеді. З свого боку Аверелл Гарриман пригадав, що вже кругло 10 років Північний В'єтнам веде на території Південного В'єтнаму підривну терористичну роботу й що Північний В'єтнам не виявив ніяких доказів доброї волі у відповіді на заяву президента Джансона 31 березня ц.р., коли-то Джансон заповів обмеження налетів проти Північного В'єтнаму та повторив заклик до замирення. Гарриман пригадав теж, що Північний В'єтнам порушив Женевські конференції з 1954 і 1962 р.р., проявивши аґресію також проти Ляосу. Зрештою, Гарриман поновив колишню заяву Президента про готовість відкликати всі американські війська з В'єтнаму, якщо те саме зробить щодо своїх військ Північний В'єтнам і якщо Південний В'єтнам дістане змогу вирішити свою долю без найменшого натиску з-зовні. Гарриман ствердив, що ціллю Америки є тільки запевнити свободу Південному В'єтнамові та що всі американські споруди, шляхи і т.д., збудовані американцями у Південному В'єтнамі, залишаться для мирного використання автохтонним населенням. Гарриман повторив теж готовість Америки причинитись видатно до економічної відбудови цілого азійського Півдня, себто включно з Північним В'єтнамом, якщо у В'єтнамі настане мир і спокій.

Західні коментатори стверджують, що атмосфера на початку Паризької конференції добра, „приязна", в суперечності до настороженої і ворожої атмосфери під час переговорів в Панмунджомі про перемир'я у Кореї. Тому, що члени північно - в'єтнамської делеґації пошукують у Парижі й найближчому його сусідстві за помешканнями, то припускають, що Північний В'єтнам рішений переводити довго ті переговори. Речник комуністичної делеґації дав теж зрозуміти, що розмови триватимуть без уваги на бомбардування Північного В'єтнаму.

Дві особи вбиті і кільканадцять поранених в заворушеннях в Панамі

Панама. — У зв'язку з виборами тут виникли заворушення, під час яких були дві особи вбиті і кільканадцять поранених. Деякі частини міста вкрилися димом, коли горіли на вулицях авта та доми, які підпалено в заворушеннях. Обидві сторони уважають себе переможцями, але виглядає, що перемогла та партія, яка підтримувала президентуру д-ра Арнульфа Аріяса — опозиційного кандидата проти проурядового кандидата Дейвіда Самудія, який належить до партії теперішнього президента Марка А. Роблеса. Виборчий трибунал ще не оголосив висліду виборів, які відбулися 12-го травня. Під час виборів відбулися напади на виборчі станиці, спричинені проурядовими особами. Провідником заворушень був проурядовий посол Ріґоберто Паредес, який старався про перевибір у виборчій окрузі в столиці в місті Панама. Група, очолювана Паредесом, напала була на радіову стацію, атакуючи її машиновими крісами.

Ебернеті відкрив будову „Міста вбогих" у Вашинґтоні

Вашингтон. — 13-го травня голова Конференції Південних Провідників о. Ралф Дейвід Ебернеті відкрив будову „Міста вбогих", або „Міста Воскресіння" на площі, що її відступив Уряд недалеко пам'ятника Лінкольнові. Це „місто" має дати приміщення для 3.000 демонстрантів, які там мають замешкати так довго, як довго працюватиме Конґрес. Мають збудувати 600 бараків із готових частин, які були виготовлені давніше поза столицею. Ебернеті вбив перший цвях в будову і заявив, що вбогі прибули на демонстрацію до столиці на це, щоб збудити сумління законодавців і Уряду, які повинні щось зробити для вбогих цієї країни. В першому дні збудовано коло ста бараків, до кінця тижня мають бути всі бараки готові. Головна демонстрація вбогих має відбутися 30-го травня під час Меморіяльного Дня.

ОБ'ЄДНАННЯ ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО" ВІДБУДЕ СВІЙ З'ЇЗД

У ПРОГРАМІ З'ЇЗДУ СИМПОЗІЮМ „УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС ЗА 50 ЛІТ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ"

Ню Йорк. — В суботу й неділю 18-19 травня ц. р. відбудеться тут у приміщеннях Українського Інституту Америки при 2 Схід 79 вул. З'їзд Об'єднання Українських Письменників в еміґрації „Слово". У програмі з'їзду запланований спільно, з участю „Слова" та літературознавчої Секції УВАН симпозіюм на тему „Український літературний процес за 50 років після революції". В першій сесії симпозіюму, яка почнеться в суботу 18-го травня ц. р. після реєстрації, о год. 1-ій, передбачені вісім коротких 20-хвилинних доповідей, із якими виступлять: Григорій Костюк, Петро Голубенко, Ігор Губаржевський, Йосип Гірняк, Богдан Кравців, Іван Фізер, Григір Лужницький, Василь Гришко. За доповідями буде їх обговорення. Увечері цього ж дня відбудеться літературний вечір з читанням творів присутніх на з'їзді членів „Слова" і згодом, від год. 9-ої спільна товариська вечеря письменників з гістьми. Друга сесія симпозіюму відбудеться в неділю 19 травня ц. р. в залях УВАН при 206 Вест 100 вул. від год. 1-ої вполудне. Із доповідями виступлять: Богдан Рубчак, Улас Самчук, Остап Тарнавський, Роман Рахманний, Іван Коровицький, Богдан Бойчук, Вольфрам Бурґґардт і Марко Царинник. Після доповідей, які охоплюють процес України й еміґрації, буде знову ж їх обговорення. З приводу з'їзду появляється третій збірник „Слова".

У Ню Йорку відбувся 8-ий Делеґатський З'їзд УНДС

Ню Йорк. — В суботу 11 травня ц. р. відбувся тут у церковній залі катедри св. Володимира при 82 вул. 8-й Делеґатський З'їзд Українського Національно - Державного Союзу. З'їздом проводила Президія у складі: І. Крамаренко — голова, д-р І. Драбатий — заступник і майор Я. Фартушний, секретар. Одиноку політичну доповідь виголосив ред. Іван Кедрин. Після вислухання всіх звітів переведено широку дискусію, в якій найбільше місця займали такі справи, як орган УНДС „Тризуб", відношення УНДС до Українського Конґресового Комітету й Комітету Громадської Єдности, аналіза Світового Конґресу Вільних Українців і т. п. Відповідь давав голова організації, полк. Петро Самойлів. Обрано нову Головну управу у такому складі: полк. П. Самойлів — голова, К. Марущак, Д. Бакум, Я. Фартушний, Євгенія Зубенко, І. Кедрин. Павло Лиманенко, З. Івасишин, та І. Шабельський — члени. Заступники: Лідія Доценко, Ю. Товстокор і В. Каспрук. Контрольна Комісія: Ю. Нещадимець, Аделя Мирошниченко і М. Сокіл. Товариський Суд: ген. А. Валійський, І. Крамаренко і Анна Самосій. Наспіли 32 листовні привіти, між ними від президента УНР в екзилі М. Лі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

За реформи чи проти порядку

У щоденній пресі не припиняються вістки про студентські авантури в різних універсітетських містах світу. Звичайно починається від справ місцевого характеру, а кінчається великими вуличними заворушеннями із політичними наслідками. Так, наприклад, демонстрації в лювенському університеті довели до кризи бельгійського уряду, що триває вже три тижні, демонстрації студентів у Західньому Берліні загострили відносини між Західньою і Східньою Німеччиною, демонстрації у Франції породили журбу, чи вони не пошкодять паризькій конференції в справі замирення у В'єтнамі.

Власне минулотижнева справжня битва, що її поліція звела з студентами, які „окупували" Латинську дільницю Парижу, битва із сотнями ранених, сотнями спалених авт і з мільйоновими шкодами, знову зактуалізувала питання — де власне найглибший корінь отих демонстрацій, заворушень, бешкетів? Над цим питанням призадумуються політики, педагоги, соціологи, публіцисти, духовники і врешті приходять до висновку, що це сумне явище викликають багато причин. Замало обмежитися твердженням про брак довір'я між батьками й дітьми або про інфільтрацію студентської молоді комуністичними аґентами. Є тут чимало вини й по стороні застарілої системи у високих навчальних закладах, але є й наслідки упадку загальної громадської дисципліни і завеликого добробуту, в якому забувається про духові вартості.

Коли можна не дивуватись ферментові серед студентів високих шкіл в комуністичній Польщі, то мусять бентежити заворушення студентів в країнах таких великих демократичних свобід, як ЗСА, Західня Німеччина, Франція, Бельгія. Мабуть, таки поняття свободи переплутується там з поняттям анархії. Студенти демонструють проти „естаблішменту", — існуючого ладу, рутини, бюрократії, — але у практиці виходить, що вони захитують взагалі державний і громадський лад. Здвигання барикад із червоними прапорами та палення сотень автомобілів, власности приватних осіб, — це насправді дивний спосіб боротьби за „новий лад". Такі події можуть зроджуватися тільки в атмосфері загальної кризи моралі й розуміння правопорядку. Державна влада, батьки, школа і Церкви мусять спільно працювати над відродженням послуху законам.

Дев'ять і чотири

Московські газети впродовж місяців уперто замовчували події, що розвивались у Польщі та Чехо - Словаччині. Але в наш час практично вже неможливо обійти мовчанкою те, що існує, та ще й висловлюючись фігурально — існує голосно. Потужні закордонні радіовисильні різними мовами, в тому числі й українською, щоденно передавали більш-менш докладні повідомлення про демонстрації польських і чехословацьких студентів та виступи інтелектуалістів з домаганням не „соціялістичної", а справжньої демократії. Проникали через цензурну совєтську заслону численні приватні листи. Населення в СССР не всюди і не завжди боялось підходити до закордонних туристів, особливо з країн т. зв. „соціялістичного бльоку", з країн-сателітів Москви. Врешті-решт, у Кремлі знали, що про події в сусідніх двох сателітних країнах докладно відомо урядам всіх країн світу. Витворилось нестерпне становище: далі замовчувати не було ні змоги, ні потреби. Тому в „Известиях" з'явився текст довгої промови В. Ґомулки з підкресленням антиросійських настроїв серед польської інтелігенції. Надрукувала ту промову й київська преса. У „Правді" з початком травня зарясніло від повідомлень про Польщу та Чехо - Словаччину, а за тим урядовим імперським органом — і в т. зв. республіканській пресі. Київські газети надрукували „Заяву", в якій Москва твердить, що її агенти не винні в смерті Масарика... А „Правда" з 9 травня надрукувала під великими наголовками вістки про „Зустріч у Москві" з першими секретарями комуністичних партій Болгарії, Угорщини, Польщі і Східньої Німеччини. І на тому цей список урвався! У взаємовідносинах країн - сателітів з Москвою розпочалась нова математика.

По війні Москва захопила і міцно тримала в своєму „бльоці": Югославію, Альбанію, Румунію, Чехо - Словаччину, Польщу, Болгарію, Угорщину і Східню Німеччину. Разом з СССР це був примусовий, але досить щільний бльок з 9-ох країн. Минуло яких 25 років, і на надзвичайно важливу політичну нараду до Москви прибули вже тільки представники режимів з 4-ох країн-сателітів. Нема сумніву, що населення СССР, в тому числі й українці, уважно слідкують за такою „математикою", усвідомлюючи, що в її основі лежить найбільша величина: свобода.

КОМУНІКАТ

УКРАЇНСЬКОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ В ТЕГЕРАНІ

У днях 22 квітня до 13 травня 1968 р. у столиці Ірану, Тегерані, відбулася Міжнародна Конференція для Прав Людини, скликана Об'єднаними Націями з нагоди 20-ліття проголошення у 1948 році Об'єднаними Націями Загальної Декляраці Прав Людини. Основною метою конференції було виявити фактичне застосування постанов згаданої Загальної Декляраці у поточному житті сучасного людства на протязі останніх двадцяти років, а також уточнити засоби і методи, які мали б бути стосовані у майбутньому для того, щоб забезпечити в цілому світі, за всіми людьми і народами, повне користування всіми політичними, громадськими, економічними, соціяльними й культурними правами та створити потрібні передумови для введення в життя міжнародних інструментів у ділянці прав людини.

У зв'язку з цією конференцією до Тегерану прибула репрезентація українських Церков та політичних і громадських організацій, які існують і свобідно діють поза Україною, у країнах вільного світу. До складу репрезентації входили: Високопреосвященний Мстислав Скрипник, Архиєпископ Української Православної Церкви в ЗСА; Впреп. о. д-р Василь Кушнір, президент Світового Конґресу Вільних Українців і голова репрезентації; д-р Володимир Душник (ЗСА), заступник голови репрезентації; д-р Ярослав Мусіянович (Франція), заступник голови репрезентації; ред. Михайло Сосновський (Канада), секретар репрезентації; д-р Богдан Галайчук (Арґентина) член репрезентації і д-р Денис Квітковський (ЗСА), член репрезентації.

Головною метою української репрезентації було довести до відома учасників Конференції про сучасний стан відносин в Україні, населення якої перебуває в умовах колоніяльного визиску, що виключає можливість користування з прав і привілеїв, передбачених Загальною Деклярацією Прав Людини. Для цього наша репрезентація провела численні зустрічі та розмови і передала Президії Конференції і делеґаціям окремих держав та представникам місцевої і міжнародної преси, радіо і телевізії ряд меморандумів, звернень і матеріялів, які всебічно висвітлюють трагічне становище людини в Україні під кожним оглядом: релігійним, політичним, національним, культурним, соціяльним і економічним.

З великим сумом і жалем стверджуємо, що перебіг Конференції в Тегерані у великій мірі носив відпечаток сучасної міжнародної ситуації, в якій ще існуючі такі колоніяльні імперії, як СССР і комуністичний Китай, диктують свою волю не тільки поневоленим ними націям, але й багатьом націям, що користуються із державної незалежности. Саме цей факт був причиною, яка унеможливила Конференції провести справді об'єктивну і всебічну аналізу становища людей і народів у цілому світі, зокрема ж у згаданих тоталітарних системах СССР і комуністичного Китаю.

Крім того, навіть сама процедура Конференції явно свідчила про домовленість щодо неї між кількома провідними державами в світі та СССР, делеґація якого кожну спробу виявити дійсне становище людини і народів у цій колоніяльній імперії кваліфікувала, як втручання у внутрішні справи СССР. Очевидно, в таких умовах засяг можливостей для діяльности репрезентації біля трьох мільйонів українців, що живуть і користають у вільному світі з прав, передбачених Загальною Деклярацією Прав Людини, мусів бути сильно обмеженим.

Не зважаючи, однак, на все це, маємо щасливу нагоду ствердити, що більшість учасників Конференції виявила велике зрозуміння до освідомлюючої праці нашої репрезентації, висловлюючи при цьому щире співчуття тяжкій недолі українського народу в колоніяльній системі СССР. Це саме стосується і до членів делеґацій деяких держав, що ще перебувають в орбіті політичних і економічних впливів Москви, поза т. зв. залізною заслоною, але змагаються за привернення повної незалежности від цих впливів і російської контролі. Усім цим людям доброї волі, поза вже висловленою їм нашою подякою, належиться також щира подяка всієї нашої нації.

При цій нагоді не можна не згадати про приявність на Конференції у Тегерані окремої делеґації з України, яка мала мандат від т. зв. уряду УССР. Поступовання тієї делеґації було позбавлене суверенности і власнопідметности в слові й ділі та виявляло повне підпорядкування колоніяльному центрові в Москві та фактичному в цій країні неволі і безмежного утиску людини володареві — комуністичній партії СССР.

Бувши на цій Конференції єдиною репрезентацією з-поміж поневолених в СССР націй, ми не втратили нагоди ілюструвати повноцінними фактами стремління інших народів у СССР до повної волі і незалежности.

Не маючи заміру вважати наслідки нашої праці в Тегерані за повні і вистачальні, ми все ж таки вважаємо за необхідне запевнити, що покладений на нас почесний обов'язок оборони прав українського народу ми намагалися виконати в міру наших сил та об'єктивних можливостей, а до того при повній однозгідності в думці й чинах усіх членів нашої репрезентації. Ми певні, що ця акція, за якою стоїть вся українська зорганізована спільнота у вільному світі, матиме позитивне значення для справи повного державного унезалежнення України та стимулюватиме дальше розгортання і скріплювання боротьби українського народу за свою волю та за свої національні і людські права. Зокрема, ми надіємося, що ця наша акція буде актом признання збоку всієї нашої спільноти для українських патріотів в Україні, які в незвичайно важких умовах змагаються за привернення прав своєму народові і несуть великі жертви в цій боротьбі проти російського колоніялізму й імперіялізму.

Тегеран, 14-го травня 1968

† МСТИСЛАВ, Архиєпископ

о. д-р Василь Кушнір, голова

д-р Володимир Душник, заступник голови

д-р Ярослав Мусіянович, заступник голови

ред. Михайло Сосновський, секретар

д-р Богдан Галайчук, член

д-р Денис Квітковський, член

Документи і матеріяли, поширені на Конференції українською репрезентацією

Від Церков. Меморандум Ієрархів Української Православної Церкви в ЗСА. Меморандум Митрополита Української Католицької Церкви в Канаді, Високопреосвященного Максима Германюка.

Від громадських установ і організацій: Меморандум СКВУ; Меморандум УККА; Меморандум КУК.

Від політичних чинників: Меморандум ВО УНРади; Меморіял ген. секретаря зовнішніх справ УГВР; Звернення Проводу ЗЧ ОУН до народів вільного світу.

До окремих питань: Заява Світової Федерації Українських Жіночих Організацій; Меморіял Асоціяції Українських Канадійських Юристів; Меморандум Об'єднаних Організацій Жінок Середньої і Східньої Европи; Заява ЦК АБН про здавлювання вільної думки і переслідування письменників і мистців в СССР; Декларація Українського Руху для Об'єднаної Европи.

Матеріяли: Публікації англійською і французькою мовами: „Лихо з розуму" Вячеслава Чорновола та „Освіта в Українській ССР" Івана Коляски; Копії листів українських політичних в'язнів в СССР до державних чинників УССР; Список українських політв'язнів, які перебувають у совєтських концтаборах і в'язницях; Звідомлення Канадійської Комуністичної партії про ситуацію в Україні; Копії чужинецьких пресових звідомлень і статтей про ситуацію в Україні.

● **Американський Уряд звернувся до чехословацького уряду** з пропозицією відновити переговори у тих двох справах, які перешкоджують покращанню їх політичних і господарських взаємин. Цими справами є вимога Чехословаччини, щоб ЗСА звернули їй запас золота вартости коло 20 мільйонів дол., що його вивезли з ЧСР нацисти та, після війни, сконфіскували американці; знову ж ЗСА вимагають від чехів рекомпенсувати за втрати, що їх зазнали американські громадяни внаслідку конфіскації їх маєтків в ЧСР. ЗСА вимагають 110,000.000, а чехи дають 2 мільйони.

Проф. д-р М. Зайцев

ДЕЯКІ ДАНІ ПРО ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ

(2)

Кривий Ріг — центр залізо - рудного промислу, що базується на величезних покладах чистої і багатої залізної руди (55-65, а навіть 70% заліза). Родовища в районі Кривого Рогу (6 000 квадратних кілометрів) і далі на північ аж до Кременчука образовують на 1 240 мільйонів тонн. Ця, одна з найкращих у світі руд, є основою чорної металюрґії України. (Чорні метали — промислова назва заліза і його стопів). Вона зосереджена в обширі Донецьке-Запоріжжя - Кривий Ріг.

Керч — другий район великих родовищ залізної руди. Її поклади, майже поверхневі, мають, одначе, значні домішки арсену і фосфору. Очищати залізо від арсену важко. Ця технологічна проблема не вирішена, хоч ще понад 10 років тому Академія Наук у Києві ставила її на одне з перших місць. Академія проєктувала ґрунтовне дослідження рентабельности використання керченської руди з метою одержувати залізо для металюрґії та фосфорове добриво для сільського господарства.

Вінниця заснована понад 600 років тому і її район є центром цукроварської, хемічної та консервної (городина, садовина, м'ясо) промисловости.

Херсон заснований 1778 року як чорноморська фортеця. Має такі головні промислові підприємства: Суднобудівельні верстати (перші кораблі військової чорноморської фльоти побудовано тут 1783-го року); Консервна виробня (150 мільйонів консерв річно); Текстильна фабрика, єдина в Україні фабрика бавовняних тканин з 10 тисячами робітників; Виробня сільськогосподарських машин.

Київ та його район зосереджують легку й харчову індустрію, а зокрема: виробництво штучного волокна, взуття і трикотажу; виробництво прецизних апаратів і пристроїв; легке машинобудівництво; виробництво електротехнічного приладдя; цукроварство.

Київ продукує коло 600 видів продуктів, що їх експортують до 65 країн світу. Він є також важливим науковим і технічним осередком. Тут міститься централя Академії Наук УССР, що має 15 інститутів теоретичних наук і більшість з 12-ох суто інженерських дослідчих інститутів та 18 високих шкіл.

Січеслав (царська назва — Катеринослав, совєтська — Дніпропетровськ) — центр машинобудівельної та металюрґійної індустрії.

Харків — найбільше індустріяльне місто України, зокрема центр важкої металообробної та машинобудівельної промисловости. Найбільші виробні Харкова такі:

Тракторна виробня ХТЗ, одна з найбільших в СССР, існує вже 35 років і експортує свої вироби до 40 країн світу. Досі вона випродукувала понад мільйон тракторів типів Т-14, Т-20 і Т-125.

Турбінова виробня, одна з найбільших в СССР, що випродукувала турбіни всіх п'ятьох гідроелектрівень, а також турбіни для гідроцентрів Новосибірська і Саратова, Кавнасу (Ковна) в Литві та Еревану у Вірменії. У 1965-му році виробня побудувала першу турбіну на 500 тисяч кіловатів, спроможну давати більше електричної енерґії, ніж річна продукція у всій російській імперії в 1913-му році. Тепер там будують турбіну на 800 тисяч кіловатів, а проєктують на один мільярд.

Електротяжмаш — найновіша виробня у Харкові (1946) продукує різні електромашини від мініятюрних, 300 грамів, до величезних. Основна її продукція це турбогенератори потужністю 300 тисяч кіловатів. Тепер там будують рушії (мотори) для металюрґійних підприємств та устаткування для паротягів і електротягів.

Електромеханічна виробня ХЕМЗ — це німецька фірма, евакуйована з Риги в 1915-му році. Виробня продукує, з одного боку, устаткування для високих печей (домен), мартенів, вальцьованих машин, нафтових свердловин, вугільних шахт, а з другого — хатньогосподарські прилади, як праски (залізка), вентилятори (вітрогони) тощо.

Верстато - будівельна виробня продукує автомати, півавтомати і автоматичні конвеєри для різних ділянок промисловости.

Моторо - будівельна виробня „Серп і Молот" — одна з найстаріших і найбільших виробень Харкова, колись виробляла сільськогосподарські машини, тепер головний її продукт мотори Дизеля.

Вальницева виробня експортує свої вироби до Західньої Німеччини, Франції, Греції та інших країн, включно з африканськими — разом 26 країн. Продукує 250 різних видів вальниць, вагою від 65 грамів до 45 кілограмів.

Виробня „Кондиціонер" виробляє холодильне устаткування (охолодники) типу „Харків", що ним забезпечені майже усі головні центри СССР, включно з „Палацом Рад" у Кремлі.

Роверова (вельосипедна) виробня — одна з найбільших в СССР.

Текстильна фабрика „Червона Нитка" — єдина в Україні виробня вовняних матеріялів і трикотажу.

Виробня „Жовтень" — велика фабрика солодощів, що продукує 400 сортів цукерок і подібних продуктів — 35 тисяч тонн річно.

Харків має понад один мільйон населення і 25 високих шкіл, в тому числі перший в Україні і другий у колишній російській імперії університет, заснований 1805-го року. Він має тепер біля 100 тисяч студентів. Більше як половина населення Харкова робітники.

З інших важливих індустріяльних центрів України відмітимо ще два.

(Закінчення буде)

ГОЛОС ЧИТАЧА

Чому 28-го квітня?

Таке питання я поставив перед собою, прочитавши коментар про маніфестацію, яка відбулася 28 квітня ц. р. в Вашинґтоні біля пам'ятника Шевченкові.

Маніфестація була влаштована з ціллю освідомити як український, так і американський народ з новітніми подіями на Україні і запротестувати перед світом проти насильницьких дій червоної Москви над безборонним українським народом.

Особи та організації, зацікавлені в підготові до цієї великої події, мусіли б були розраховувати на якнайширшу участь в ній нашої спільноти. Бо дійсно, хто б не хотів послухати знамениту доповідь, що її виголосив у стіп пам'ятника наш визначний письменник Улас Самчук. „Ми з цього великого для нас місця, під цим пам'ятником вікового борця за ці самі наші права — Тараса Шевченка, всіма фібрами нашої душі, нашого серця і нашого розуму протестуємо проти поневолення народу України народом Московії і вимагаємо безоглядно повного, незалежного, суверенного, державного самовизначення цього народу в усіх його правах і всіх його обов'язках... Вільна і незалежна наша держава українська буде, бо вона має бути і мусить бути".

Під цими словами напевно підписався б кожний свідомий українець, незалежно від його політичних переконань.

Радіємо цій події, що вона сталася, а разом з тим і сумуємо, що вона пройшла не так, як це мусіло б бути. Бо чи можна тішитися тим, що на цій маніфестації було до 1,500 осіб. Що там були і сумівці і пластуни. А чи не можна було б зробити так, щоб на ній було не півтори тисячі осіб, а дві з половиною чи три тисячі? А чи були там православні і як багато? А чому не було ОДУМ'у?

Невже організатори цієї величавої імпрези не знали про те, що якраз у день 28-го квітня в українців православного віровизнання є велике релігійно - традиційне свято поминовення померлих — поминальна неділя? Що в цей день на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку, де стоїть величавий храм - пам'ятник на спомин наших батьків і матерів, братів і сестер, що згинули в тяжких муках з голоду, в совєтських тюрмах, на засланні і в концтаборах — зібралися маси українського громадянства, щоб помолитись на могилках своїх рідних за їхні душі. А було їх таки понад три тисячі. І не лише православних, а й католиків.

З тих, що були в цей день на поминках, немало було б у Вашинґтоні на всенародній маніфестації, якби була вона призначена не на 28-го квітня, а на тиждень пізніше або на три-чотири тижні скоріше. І тоді було б не 1,500, а далеко більше людей, і був би напевно ОДУМ, молодеча організація, що охоплює здебільша молодь православного віровизнання, яка в той день була на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку.

К. Степовий

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

Частина четверта

НАТАЛЯ

(31)

Пані-матки на парафіях завжди мали повні руки праці, займаючись домашнім господарством, але Наталя воліла вишивати народні взірці або плести різні оздоби — прозорі фіранки на вікна, серветки, покривала, які тоді були в моді. Взірці для цих праць брала вона з журналу. Так непомітно спливали дні за днями, а Оленка тим часом росла, при чому батько займався нею значно більше, як мама.

Коли Оленці минуло чотири рока, прийшов на світ її братік — Олександер. Ця друга дитина розбудила у Наталі палке материнське почуття. Чому? Трудно відгадати цю таємницю душі. Може тому, що це був хлопчик, але скорше тому, що дитинка була дуже подібна до покійного Наталиного батька, блаженної пам'яті пан-отця Василя. Хлопчик біляввенький з ясними, веселими синіми оченятами, в яких Наталя бачила рідну їй душу, дух свого батька, такий близький і милий її серцю.

Як Наталя доглядала, як пестила те дитинча! Поставила колиску коло свого ліжка, і ледве дитинка поворухнеться вночі, зараз почує, приголубить, заспокоїть, тихенько заспіває. Дитинча ще й на ніжки не звелося, а вже почало собі підтягати в тон з мамою. Таке воно було чутливе, не налюбувалась на нього Наталя. І сама вона покращала з тої радости, поправилась і ніби вдруге розцвіла.

Одного дня несподівано з'явився на парафії о. Сидір. Оповів, що переїздив у справах поблизу і не міг не завернути до своїх приятелів, до любої хрищениці. Мали безліч тем для цікавої розмови. Отець Сидір поглядав на Наталю, щиро любувався нею та її дитятком, і якось мимохіть зірвались у нього з уст слова:

— Таке воно гарне, так вам з ним гарно... ну, просто, як образ Мадонни з дитятком!

Але глянув на Наталю, схаменувся і замовк, завваживши дивний вираз на її обличчі: Наталині мрійні очі дивились кудись далеко, далеко і тільки тінь болючої усмішки майнула і освітила, як променем, її лице.

Отець Сидір відчув, що сказав щось не до речі, щось таке, що Наталю глибоко діткнуло. Він схвилювався, сам не розуміючи — чому, і поспішив з від'їздом.

***

Життя Наталі з о. Константином ввійшло в спокійні береги родинної приязни, доброзичливости та призвичаєння. Матеріяльне становище, хоч не блискуче, якось вирівнялось. Жили досить скромно, і о. Константинові вдавалось навіть дещо відкладати на виховання дітей. Звичайно, і про своїх старих батьків він не забував, щедро їм допомагаючи. Хотів був взяти їх до себе, але батько казав, що ніколи на то не пристане. Він був занадто амбітний, казав, що якби був великим паном та мав гарні коні і повіз, тоді поїхав би до сина в гості, хай люди бачать... а так ніколи не зробить синові ганьби, щоб люди в селі довідалися, який бідний батько у їхнього попа. Хоч о. Константин казав, що він того не боїться, що він свій авторитет у селі держить не маєтком, старий таки не згодився.

Досвідчена Наталина мама також признала, що батько о. Константина має рацію. Пан Бог видить, що син його добрий і хоче своїм батькам добра, але сільські люди старими будуть погорджувати, і вони з того будуть тяжко терпіти.

***

Безпросвітнє горе

Хлопчикові Олександру було вже майже два з половиною роки, коли восени нежданого-негадано він захорів і втратив притомність. Перелякані батьки послали за лікарем. Лікаря не застали вдома, поїхав кудись до тяжко хворого і там заночував. А коли на другий день він приїхав, то дитина вже ледве-ледве дихала. Так то мале янголятко і пішло на той світ...

Але Наталя! Мій Боже! То було таке невимовне страждання, такий відчай, таке безпросвітнє, безнадійне горе, що здавалося з того не було вже повороту до життя — або вмре, або збожеволіє...

Хоч була осіння сльота, невилазне болото, але Наталя щодня ходила на малу могилку. Коли о. Константин її не пускав, вона плакала, кричала, що дитинка змерзла, що там мокро й холодно в тій страшній ямі, що вона мусить іти... І йшла, лягала на мокру землю, трусилася, плакала, і несила було її відвести додому.

Приїхала мати. Потішала, умовляла, дорікала, сердилася — нічого не помагало...

І сталося то, що мало статися. Наталя схопила гарячку і злягла без пам'яті. Лікар, сестра - жалібниця, мати, о. Константин — всі її доглядали, всі жаліли. Положення було безнадійне. Лікар не залишав парафії, бо занадто було тут велике горе, і хоч звик до всяких трагедій, але ця молода жінка здавалась йому особливо зворушливою і відчай цього священика особливо глибоким...

Горіла, маячила, співала, кидалась на ліжку Наталя, плакала, кликала Сашенька... Не можна було на то дивитись. І в цілій парафії усе принишкло, жінки шепотіли — молода пані- матка помирає...

Але кожний має свою долю, а може о. Константин вимолив собі у Бога цю ласку. Наталя не вмерла, встала, як тінь, здавалося дмухни — і вона зникне.

Лікар казав, що це чудо, що він сам не вірив, що вона прийде до життя. Тільки б продержалась до весни, а там необхідна якась зміна — якийнибудь курорт, подорож на південь, море...

І Наталя, хоч ледве жива, дочекалась весни. Була в повній апатії. Ніякі книжки, ніякі дарунки, ні мати, ні донечка, ні чоловік — ніхто й ніщо не могли її потішити. Навіть коли о. Константин сказав, що повезе її на море, і то прийняла байдуже.

Що це значило для бідного сільського священика у ті часи влаштувати подорож на море, тепер трудно навіть зрозуміти. Це коштувало великі гроші, і такі подорожі могли дозволити собі тільки дуже багаті люди. Але о. Константинові для Наталі не було нічого шкода, готов був на всякі жертви, готов був до кінця життя сплачувати борги, аби його Наталя одужала.

І лише повіяло теплом, вибралися разом з донечкою на морські купелі. Ціле літо провели на чорноморському узбережжі. В Одесі купили для Наталі та донечки гарне вбрання, оселилися в гарному дімочку, і цілими днями Наталя лежала у вигідному кріслі на березі моря.

Багато курортних гостей звертало увагу на прозоре личко молодої, гарної пані та на миле дівчатко, що гралося в піску коло неї. Деякі дами підходили, знайомилися, починали розмову, і так мало-помалу втягали Наталю в курортне життя.

(Далі буде)

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, 5020 OLD YORK RD., PHILADELPHIA, PA., 19141

Рочестер, Н. Й.

ПЕРЕД КОНЦЕРТОМ УКРАЇНСЬКОГО ЧОЛОВІЧОГО ХОРУ „СУРМА"

Чоловічий хор „Сурма" і танцювальна група „Черемош".

Вищезгаданий хор, це одинока мистецька одиниця в Рочестері. Має він за собою довгий і твердий шлях невтомної праці хористів та диригентів. Хор цей, це залишки Українського Національного (мішаного) Хору, створеного проф. В. Божиком в 1949 році. По виїзді проф. В. Божика хор перебрав інж. Я. Матковський і був його довголітнім диригентом аж до розпаду в 1964 році. Рочестерська громада опинилася без хору, і тому колишні члени Українського Національного Хору рішили створити чоловічий хор, що і сталося восени 1964 р. Хор в силі 43-ох голосів розпочав працю знову під диригентурою інж. Матковського і став до услуг рочестерської української громади.

Виступи хору обмежувались в переважаючій кількості до академій і кожний хорист включно з диригентом до певної міри сповняв лише обов'язок українця, беручи участь у цих виступах. Це і брак піддержки громадянства спричинились до того, що до хору вкралась зневіра в свої сили. Ряди хору почали маліти, і тільки завдяки великій праці інж. Я. Матковського та малій горстці людей, які вірили, що хор все таки має світле майбутнє, він існує до сьогодні.

Наприкінці 1967 року інж. Матковський, оправдуючись перевтомою та браком здоров'я, зрезиґнував з диригенства. Нововибрана Управа анґажує на його місце проф. Євгена Пасіку.

Нова управа разом з новим диригентом укладає плян праці й постановляє не повторяти помилок попередніх управ, а всі свої зусилля посвятити підготовці власного концерту. Почалася жвава праця, приєднано нових співаків, подвоєно час праці і почалось розучення нових пісень з народної і клясичної української музики.

Новий диригент проф. Євген Пасіка, людина залізного характеру, великий знавець хорового мистецтва з довголітньою практикою, диригент хорів на рідних землях, в Італії та Англії, гострий, але люблений хористами, зумів за короткий час вивчити репертуар до власного концерту.

І так рочестерці будуть мати нагоду бути на концерті хору „Сурма" 19-го травня в Іст Рідж Гай Скул авдиторії при Рідж і Колвер вулиці при співучасті української танцювальної групи „Черемош".

Вірю, що українське громадянство Рочестеру й околиці піддержить хор морально і численною участю дасть вияв зрозуміння для його тяжкої і довголітньої праці в плеканні українського хорового мистецтва.

Микола Сіна

8-ий Делегатський З'їзд УНДС

(Закінчення зі стор. 1-ої)

вицького, голови Виконного Органу УНРади А. Фіголя, голови УНРади Маковецького, Архиєпископа Мстислава, вдови по пок. президенті Андрієві Лівицькому Марії Лівицької й ін. Після прийняття резолюцій з'їзд закінчено співом „Ще не вмерла". У закритих для гостей нарадах брали участь 36 осіб. Вечером у тій же залі відбулася товариська зустріч з громадянством з участю коло 70 осіб, в тому числі багатьох представників наших центральних організацій. Короткі привітання з підкреслюванням заслуг УНДС-у та важливости його існування для Державного Центру УНР, отже для цілої визвольної справи України, виголосили: голова Представництва Державного Центру в ЗСА І. Крамаренко, в імені голови Виконного Органу УНРади д-р В. Михайлів, від Екзекутиви УКК д-р Матвій Стахів, від ОУН-з і КҐЄ д-р Р. Борковський, від Об'єднання Прихильників УНРеспубліки проф. М. Лисогір, від Союзу Українських Соціялістів д-р С. Ріпецький, від СУЖА Б. Ржепецький, від ОДВУ П. Дорожинський, від ОБВУА д-р І. Козак, від ЦК Вшанування пам'яти С. Петлюри ген. А. Валійський, від Орденської Ради Залізного Хреста І. Винник, голова УНДС П. Самойлів та Впрп. о. мітрат І. Данилевич і о. Сікорський; о. мітрат Данилевич в асисті о. протодіякона Ольхового відправив був перед зустріччю у церкві молебен та виголосив коротку молитву на початку вечері, а о. Сікорський закінчив вечерю молитвою. На залі між численними гістьми були м. ін. головний радний УНСоюзу д-р Михайло Данилюк, проф. Микола Зайців з дружиною та інші. Тостмайстром був ред. Іван Кедрин.

Щораз гірша атмосфера у взаєминах між ЧСР та Східньою Німеччиною й Польщею

Прага. — Офіційний орган чеської компартії „Руде Право" у Празі надзвичайно гостро натаврував голоси контрольованої східньо-німецьким урядом преси. Зокрема, чеська преса обурена вісткою, що її подала „Берлінер Цайтунг" у Східньому Берліні, наче б до ЧСР ввійшли американські війська, на яких спирається теперішній чеський уряд. „Руде Право" назвало ту вістку „скандальною містифікацією", обрахованою на компромітування чеського уряду. „Руде Право" висловило теж „надію", що інші комуністичні партії - уряди не „виклянуть" чеської компартії. Та стаття чеського щоденника стосувалася конференції, яка відбулася наприкінці минулого тижня в Москві, де були приявними комуністичні вожаки з СССР, Східньої Німеччини, Польщі, Мадярщини й Болгарії — без Чехословаччини й Румунії. Мадярський прем'єр Янош Кадар буцім-то наполягав на тій конференції, щоб держави - учасники тієї конференції стримались із застосуванням проти ЧСР політичних і економічних санкцій, на які наполягала найбільше Східня Німеччина й Польща. Янош Кадар буцім-то перебере на себе ролю посередника. Поруч із східньо - німецькою пресою — найгостріші атаки проти ЧСР веде й польська комуністична преса. „Трибуна Люду" поділила теперішній провід в ЧСР на „правдивих" і „фальшивих" комуністів та натякнула, що „мабуть правдиві комуністи потребуватимуть допомоги від приязних їм соціялістичних країн". „Трибуна Люду" й інші підпорядковані польській компартії часописи закидають чеській пресі, що вона пише про Польщу й відносини в Польщі так само, як „міжнародні сіоністи". Чеський уряд проголосив, що його попереджено про маневри, що їх переводитимуть совєтські й польські війська в південно - західній частині Польщі, але деякі чехи заперечують тому твердженню.

НАГОРОДА ВИСОКОЇ ВЕТЕРИНАРІЙНОЇ ШКОЛИ В ВІДНІ ДЛЯ Д-РА В. СОКОЛОВСЬКОГО

Відень. — В днях від 9 до 11 травня Висока Ветеринарійна Школа у Відні відзначила 200-ліття існування. В рямцях святкувань було наділення найвищої нагороди „Бейера" учням тієї школи і ученим світової величини. Д-р В. Соколовський є випускником Віденської Ветеринарійної Школи, і за його наукову працю у ветеринарній медицині та за участь у міжнародніх з'їздах з доповідями призначено йому нагороду „Бейера".

8-РІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СОЛІСТ

Філядельфія. — Із відомою Філядельфійською оркестрою виступав, як скрипаль-соліст, 8-річний Орест Артимів, в останньому в цьому сезоні концерті для дітей, 11 травня, в „Академі оф Мюзік". Нещодавно Орест здобув на Конкурсі Молодих перше місце за знамениту гру на скрипці.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2 ав.

● З Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 17-го травня ц. р. Люба Абрам'юк оповідатиме про свої враження й рефлексії з подорожі по Туреччині — Істанбул, Босфор, Анкара... Доповідь буде рясно ілюстрована фільмом та прозірками. Початок о год. 8 веч.

Звіт головного предсідника Йосипа Лисогора

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Сума обезп. нових членів	$ 8,030,000	8,890,000	— 860,000
Сума обезпечення усіх членів	$ 115,400,000	109,100,000	+ 6,300,000
Загальні активи	$ 33,518,000	32,159,000	+ 1,359,000
Надвишка	$ 8,360,000	8,025,000	+ 335,000
Прибуток з чл. вкладок	$ 2,650,000	2,614,000	+ 36,000
Відсотки від бондів	$ 865,000	804,000	+ 61,000
Відсотки з морґеджів	$ 499,000	475,000	+ 24,000
Відсотки з поз на грамоти	$ 19,800	19,000	+ 800
Прибуток з нових інвестицій:			
Бонди в ЗСА	6.16%	5.58%	+ .58%
Бонди в Канаді	6.70%	6.24%	+ .46%
Прибутки з усіх інвестицій	4.13%	4.09%	+ .04%
Оцінка грамот	131.6%	132.1%	— .5%
Смертність	59.3%	59.2%	+ .1%

ВИПЛАТИ ЧЛЕНАМ І СПАДКОЄМЦЯМ

	1967	1966	+ —
Посмертні виплати	$ 638,000	615,000	+ 23,000
Вивінувальні виплати	$ 621,000	593,000	28,000
Допомоги членам	$ 43,000	44,000	— 1,000
Згрошевлення грамот	$ 151,000	180,000	— 29,000
Дивіденди	$ 391,000	380,000	+ 11,000
Повні дивіденди для членів понад 82 років віку	251	222	+ 29

Подані вище числа показують, що ми збільшили загальну кількість нашого членства, загальну суму обезпечень нових членів, загальні активи, прибутки із вкладок, з інвестицій. Ми зробили більше посмертних, вивінувальних і дивідендових виплат, але мали менше згрошевлених грамот. Ми приєднали менше нових членів, продали менше обезпечень на життя і від випадків, мали невелике зниження у пропорції дозволених активів до загальних зобов'язань і збільшилася незначно смертність нашого членства.

Зиски в загальній кількості членства і в сумі обезпечень нових членів, якщо судити з погляду на переважаючі умови в обох країнах на протязі минулого року, не є надто підбадьорливі. В той час, як особисті прибутки досягли найвищого рівня в історії і як гуртовий національний прибуток побив усі рекорди, потенціяльний ринок для життєвого й акцидентового обезпечення був більший, як будь-коли досі. Фактично загальний продаж звичайного життєвого забезпечення у ЗСА протягом минулого року досягнув суми понад 97 більйонів долярів або 9% більше, як у 1966 р. Більше як 135 мільйонів осіб, або майже двоє з-поміж кожних трьох осіб у ЗСА, мають життєве забезпечення. В той сам час тільки один на всіх 15 українців у ЗСА і в Канаді забезпечений на життя в українських обезпечевих союзах.

З фінансового погляду наш образ був дещо кращий, але завжди ще нижче загальнокрайової пересічі. Наші активи збільшилися на 4.3% проти 6% в усіх обезпеченевих компаній. Збільшення в загальній сумі долярів було приблизно таке саме, як в 1966 році, якщо ми візьмемо до уваги, що згаданого року були ще окремі видатки на Конвенцію. Наші прибутки з нових інвестицій збільшилися до 4.13%, але це було 0.72% нижче загальнокрайової пересічі. Оцінка наших грамот обнизилася незначно, але була все ще на 20 точок вища, як загальнокрайова.

Для ближчого перегляду окремих сторінок і напрямків нашої діяльности я подам докладніші свої зауваження про кожен із наступних більших наших департаментів: Організаційний, Рекордовий, Фінансовий, Видавничий і про „Союзівку".

Організаційний департамент

Оцінюючи успішність нашого департаменту організації чи продажу, треба брати до уваги не тільки кількість приєднаних членів і збільшення чи втрати в кількості активних і неактивних членів, але також суму проданих і нових обезпечень, як також загальну суму зібраних вкладок. Останнього року ми приєднали приблизно на 600 членів менше, як в 1966 році. Загальна кількість членства збільшилася в 1967 р. на понад 1,200, але збільшення активних платників вкладок було менше як 100. Збільшення на 36.000 долярів суми зібраних в 1967 році членських вкладок в порівнянні до 1966 року було найнижчим збільшенням за останніх п'ять років. Сума нових обезпечень збільшилася на 6,300.000 дол., але це було на яких 5% менше, як в 1966 р. Сума проданих обезпечень була в минулому році приблизно на 10% нижча, як в попередньому.

В деяких із наших округ ми мали кращі здобутки в членстві, як пересічно. Канада, зближаючись до загального числа 9,000, мала чистий зиск в кількості понад 500 членів у звітовому році. Із цього зиску понад 400 членів були активними платниками вкладок і це щасливо покрило дефіцит у понад 300 активних членів у ЗСА. Стейт Ню Джерзі із понад 300 новими членами був другим із черги у збільшенні кількости членства. За ним у черзі ішла Пенсилвенія із зиском понад 200 членів. Дев'ять інших стейтів, в тому числі Огайо, Мишиген, Каліфорнія, Колорадо, Делавер, Ровд Айленд, Флорида, Індіяна і Мериленд також дали деякі здобутки в членстві, в той час, як 16 із решти стейтів і Дистрикт Колюмбія залишилися на попередньому рівні або й зазнали втрат.

Якщо йде про кількість членства, то на першому місці продовжує стояти Пенсилвенія із 18,000 членів. На другому місці находиться стейт Ню Йорк, хоч кількість членів в ньому зменшилася з огляду на минулорічні втрати. Ню Джерзі із 11.000 членів займає третє місце перед Іллиной. В Ню Джерзі наш Союз має п'яте місце щодо кількости членів між обезпеченевими організаціями, які діють на терені цього стейту. Небагато зусиль вистачило б, щоб ми могли зайняти в Ню Джерзі третє місце, переганяючи польські і угорські обезпеченеві товариства, які займають тепер третє згл. четверте місця. Ми почали заходи в цьому напрямку і будемо продовжувати використовувати цю ситуацію, як спонуку для посиленої організаційної діяльности на терені цього стейту.

Як уже згадано тут, висліди організаційних заходів і в Канаді і в ЗСА стоять нижче встановлених квот і наших сподіванок. Не зважаючи на збільшення витрат на комісійне, друковані матеріяли, пошту, подорожі, нагляд і платні, в організаційній ділянці ми подекуди відстаємо. Навіть ті округи, що їх обслуговували наші організатори на повночасовій базі, не змогли поправити своїх організаційних здобутків за попередні роки. Стає все більше очевидним, що наші теперішні методи втрачають свою успішність. Організаційна проблема стала критичною і вимагає основної дискусії під час цих річних нарад для встановлення нових напрямних і методів, які б могли давати кращі успіхи.

Рекордовий департамент

Функції і відповідальності Рекордового департаменту дуже різні і скомпліковані. В додатку до ведення усіх членських рекордів і публікування звідомлень про щомісячну членську активність у „Свободі" цей департамент є відповідальний за підписування або полагоджування нових аплікацій, видавання нових членських грамот, переобезпечування й обслуговування Відділів у членських справах. Головну масу кореспонденцій з Відділами і членами полагоджує Рекордовий департамент.

За останній рік зроблено багато поліпшень в способах діяння, які довели до скорішого полагоджування нових аплікацій і більш своєчасного видавання грамот новим членам. Усправнено підготову даних для Фінансового департаменту, що вможливило висилання місячних рахунків відділовим секретарям вчасніше, як у минулому.

Згрошевлення грамот зредуковано з допомогою безпосередніх відкликів до членів, щоб вони передумали справу, і більш переконливих зусиль для стримання даного члена від вибрання готівки за грамоту. В багатьох випадках, щоб оминути згрошевлення грамоти, заарановано уділення позички.

Спеціяльну увагу приділено полагоджуванню нових аплікацій. Прохання про підвищення обезпеченевих сум дбайливо перевірювано, оцінювано і досліджувано, заки вони переходили на затвердження. Рекрутаційний статус чоловіків-аплікантів військового віку визначувано своєчасно і тих, що їх прийнято, обмежувано до дозволеної висоти обезпеченевих сум і роду обезпеченевого пляну. Наш досвід вказує, що з огляду на високі суми обезпечень, які ми тепер приймаємо, треба з більшою обережністю перевірювати, степенувати і приймати нових аплікантів.

Щоденним завданням Рекордового департаменту було обслуговувати всі Відділи швидко й успішно й допомагати відділовим урядовцям у виконуванні їхніх функцій з якнайбільшою ефективністю. В основному, я думаю, цього вповні досягнено.

Фінансовий департамент

Наш фінансовий поступ продовжував розвиватися під впливом повільнішого темпу росту і вищих операційних витрат. Прибутки із членських вкладок збільшилися на 1 й ½%, що було зниженням в порівнянні з 4% у попередньому році. Збільшення прибутків з інвестицій бондів у висоті 6.7% було таким самим, як і в попердньому році, і зріст активів в сумі 1,359,000 дол. був приблизно такий самий, як в 1966 році, відраховуючи тодішні видатки на Конвенцію.

Допомоги для членів були близько 2% вищі із масою виплат для живучих членів. Виплачувані членам дивіденди досягли нової висоти. Обмірковується в дальшому справу виплати ще більших сум.

Інвестиційні операції були більш скомпліковані й утруднені, як звичайно, з огляду на труднощі на грошовому ринку. Це спричинювалося до збільшення попиту на морґеджові позички. Ми постійно були на сторожі щодо нових інвестицій й інвестували в них повністю наші грошові засоби. Ми продовжували дотримуватися політики інвестування головної маси наших грошей у вищепроцентові бонди. Ми продали на 476,000 дол. низькопроцентових бондів й інвестували суми із їх продажу в закупно вищепроцентових. Морґеджові позички видавано в обмежених сумах, даючи перешенство членам добре ситуованим.

Ставки морґеджових відсотків для окремих осіб вдержуються у висоті 6% у З'єднаних Стейтах Америки. Корпорації мають платити вищі ставки. В Канаді відсоткова ставка на ½% вища. Прибутки від оплат за морґеджову перевірку і від премій дали суму понад 11.000 дол. у звітовому році.

Збільшилися залеглості із сплатами морґеджів. Ми зазнаємо все більше труднощів у швидкому заінкасовуванні сплат за відсотки й амортизацію. Виникають також деякі проблеми із одержуванням від боржників посвідок про сплачення ними податків.

У відношенні до серйозних порушників сплачування морґеджових рат встановлено заходи для відкликання уділеної позички і припускаємо, що будуть потрібні дальші правні кроки. Ми взяли в морґеджове посідання одну із реальностей і плянуємо збутися її можливо якнайшвидше. У фінальній полагоді ми не повинні зазнати будьякої втрати. Випадок із відкликанням морґеджу в Канаді був полагоджений без шкоди для нашого Союзу.

Інвестиції в бондах роблено на відсоткові ставки починаючи від 5⅜% до 7% у З'єднаних Стейтах і від 6% до 7½% в Канаді. Всі наші бонди добре забезпечені. Всі бондові цертифікати переховуються на Охоронному Конті в Комершел Траст Компані оф Ню Джерзі, за вийнятком канадійських бондів, які здепоновані в уряді Обезпеченевого Комісара Канади.

Кошти ведення нашого діловодства збільшилися приблизно на 11% в порівнянні до 1966 року. Вищі були втрати на друкування, винагороди обезпеченевого департаменту, пенсійні і групові забезпечення, аванси для „Свободи", пожертви, поштові оплати, умеблювання й виряд, платні й гонорарі за перевірку книговодства.

У звітовому році ми мали труднощі з деякими Відділами, які постійно запізнювалися із висиланням місячних вкладок до головної канцелярії. Зроблено деякий поступ у виправлюванні цієї практики.

Треба відмітити, що в звідомленнях фірми Ернст та Ернст і в Річному Звідомленні подані різні суми для виплачених членам дивіденд. Різниця є вислідом помилки в оригінальній калькуляції дивіденди, яка мала б бути виплачена. Помилку виявлено надто пізно, щоб могти її справити в Річному Звідомленні; все ж таки наші рахівники змогли зробити потрібні виправлення у їхніх, приготовлюваних пізніше зіставлення. Звідомлення фірми Ернст та Ернст показує справжню суму виплачених дивіденд, як також правильні числа для чистих зисків і надвишки.

Шляхи й способи змодернізування й поліпшення нашого кацелярійного діловодства і зберігання рекордів у фінансовому департаменті є предметом постійного розгляду й консультацій з нашими рахівниками і спеціялістами бюрового виряду. Все більша кількість праці в цьому департаменті вимагатиме основних змін в найближчому майбутньому.

(Закінчення звіту гол. предсідника Й. Лисогора буде подане в наст. числі)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

Закликаємо всіх членів брати участь у зборах своїх відділів та вплачувати своєчасно членські вкладки. При цьому пригадуємо, що:

Члени повинні вплачувати свої вкладки вже спочатку місяця, як у випадку платности місячних вкладок, так і при вплатах квартальних, піврічних і річних. Ці вкладки, висота яких апробована забезпеченевими властями, є платні в дійсності вже першого дня даного місяця. Що більше, управненими до знижкових вкладок квартальних, піврічних і річних є тільки ті члени, які вплачують ці вкладки на час тобто наперед за три, шість чи дванадцять місяців. Коли ж вони спізняються з вплатами таких вкладок, тоді ці члени не можуть користати із знижки і можуть спізнені вкладки вплачувати на місячних ставках.

**СЕРЕДА,
15-го ТРАВНЯ 1968 р.**

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Клюб Поступовий — 70 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі, 96 Fleet St. Проситься чл. прибути, бо є важні справи. Чл. вкладки вплачувати до секр. **Michael Zuk, 121 Clendenny Avenue, Jersey City, N.J. 07304.**

**СУБОТА,
18-го ТРАВНЯ 1968 р.**

ПЛАЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва І. Франка — 372 Відд. о год. 8-ій веч. при 210 Чорч Стр. в Іґол Гол. Проситься прибути, бо є важні справи до полагодження. — Управа.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва Т. Шевченка — 156-ий Відд. о год. 7:30 веч. Проситься чл. прибути на збори. — В. Новак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 117-ий Відд. о год. 6:30 веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 E. 7th St. Проситься прибути на збори і вирівняти чл. вкладки. — Анна Васараб, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорноморська Січ — 14-ий Відд., о год. 7-ій веч. в Січовім приміщенні, 690 Sanford Ave. Проситься членів прийти та заплатити залеглі вкладки. — В. Роговський, през., М. П. Отрок, секр.

ТАРЗАН, Ч. 5997. Бій за перевагу!

— Я Тарзан, могутній бойовик... Ця жінка моя!

— Ні! — ричав Голят. — Спробуйте її взяти... Я вб'ю!

І так, згідно з законом джунґлів, мавпа і мавполюд зударилися у змаганнях за перевагу!